

FINNSAM INFORMATION

FINNSAM - *Finnbygder i samverkan*

Nummer 4 Årgång 20 2014

ISSN 2000-9399

Nästa FINNSAM-Information utkommer under mars 2015. Manusstopp 20 februari.

FINNSAM

För att underlätta samarbete, forskning och samordning av finnskogsaktiviteter startades nätverksorganisationen FINNSAM (Finnbygder i Samverkan) 1992.

Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia.

FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens, där finnskogsområdena turas om att vara värdar. På det sättet får FINNSAM-medlemmarna varje gång stifta bekantskap med ett nytt finnskogsområde i Sverige och Norge. Vanligtvis arrangeras årligen även en vinterkonferens med arkiv- eller ämnestema. Regelbundet utskickas medlemsbladet FINNSAM-information, med aktuella rapporter, protokoll och nyheter.

FINNSAM håller också i en mängd skogsfinska projekt, innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning och mycket annat.

Mer information om FINNSAM hittar du på www.finnsam.org

Plusgironr Sverige

646 27 77-1

Bankkontonr i Postbanken Norge

0533.34.89440

Medlemsavgift 2014 tv - privatperson och institution/förening: **100** resp. **300 SEK/NOK**

Kassör

Anette Norberg, Västra Vargträsk 13, 921 92 LYCKSELE

Tel: 073-0830859 E-post: anette@vargtrask.se

Skogsfinska bibliografin:

Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA

Tel: (0)240-169 60. E-post: loherou@gmail.com

Forskarförteckning:

Christina Norbäck, N:a Karlsholmsgt 4, SE-653 42 KARLSTAD

Tel: 0046 706518654 E-post: kulturproducent@gmail.se

Ledningsgrupp 2014/15

Övre Mellannorrand

Tord Eriksson, Tantogatan 71 läg 00630, SE-118 42 STHLM

Tel: 08-668 55 74. E-post: tord@kth.se

(suppl.) Maarit Kalela Brundin, Umeå

<maaritkalelabrundin@gmail.com>

Mellannorrand

(sammank.) Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN

Tel: (0)23-228 64. E-post: maud@finnbygden.se

(suppl.) Kjell Nordquist, Järbo <kjell.nordquist@hos.sandnet.se>

Gävle-Dala/Orsa

Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 91 ALFTA

Tel: (0)271-101 68. E-post: finnskogsmuseet@swipnet.se

(suppl.) Barbro Sindler, Falun <barbro.sindler-hult@telia.com>

(Adjungerad för Los-Orsa)

Eva Jernqvist eva.jernqvist@gmail.com

Bergslagen

Tor Eriksson, Västra Nobelgatan 22, SE-703 55 ÖREBRO

Tel: (0)19-12 08 84, 070-823 44 25. E-post:

hummelgruvan1970@gmail.com

(suppl.) Kenneth Norrgrann, Västerås <zinda@hotmail.se>

Tiveden

Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDJA

Tel: (0)584-202 86. E-post: lena.gribing@telia.com

(suppl.) Jan-Erik Björk, Källby <janne.bjork1@telia.com>

Värmland

vakant

(suppl.) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@telia.com>

Norge södra Finnskogen

Birger Nesholen, Norsk Skogfinsk Museum

Tel: +47-900 29 447. E-post: birger@skogfinnsmuseum.no

(suppl.) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jan@fennia.nu>

Norge norra Finnskogen

Mary G. Tangen, Nordholtvegen 34, 1349 Tørberget

Tel: +47-906 313 84. E-post: Marygtangen@hotmail.com

(suppl.) Steinar Vermundsdammen, <ste-verm@online.no>

Ansvarig utgivare för FINNSAM-info Maud Wedin

Meddelande från redaktören

Vintertiden är för mig lite av en återblickens tid, en reflektionens tid, en begrundans tid. Jag har samlat på mig ytterligare erfarenheter och kunskaper från konferenser, diskussioner samt gammal och ny litteratur. Gamla uppfattningar har fått vika för nya upptäckter; i en del fall grundliga revideringar.

En bok som har gett mig mycken ny kunskap är den i höstas utkomna "Skogsfinsk arkeologi. Etnicitet i det materiella" under redaktion av Stig Welinder. Doktoranden Martin Andersson recenserade boken i det förra numret av FINNSAM-info. Boken kompletterar och nyanserar i många avseenden bilden av den skogsfinska kulturen. Ett av de många områden som har intresserat mig är kapitlet om inordningen i det svenska samhället och särskilt avsnitt 14.2 Marknadsekonomin. Det är ett ämne som inte har behandlats i någon nämnvärd omfattning i forskningen och därför väl värt att fördjupa. De arkeologiska resultaten stödjer en relativt sett aktiv ekonomisk interaktion med omgivningen. I boken relateras en tullängd från 1638 över införda varor till Sundsvall. Uppgifterna kan kompletteras med mina egna studier av motsvarande längder över den s.k. lilla tullen vid Karlstad och Filipstad för år 1641. Utöver de förväntade rågtunnorna förde finnarna också in bockskinn, malt, näver och korn. Någon boskap är inte redovisad, vilket är något förvånande eftersom Värmland var känt för sådan uppfödning. Det är möjligt att denna handel ligger inom ramen för den s.k. oxedriften till Bergslagen. Leveranserna skedde under månaderna januari och februari, vilket torde hänga samman med att frakten gick lättare på vinterföret. De längst bort belägna finnhemmanen i Fryksdalen låg ca 6-7 mil från Karlstad; en ansenlig sträcka.

* * * * *

Innehållet i detta nummer:

- Ethnicity, migration and materiality Forest Finn archeology, Stig Welinder
- Rapporten från konferensen i Södermanland -Vad har hänt?, Tor Eriksson
- Släktforskardagarna i Karlstad, Tor Eriksson
- Ny sändlista för Östra Mellansverige, Tor Eriksson
- Gaffelplog från finnskogar i Norge, Nationalmuseum i Helsingfors
- Finnskogar, utställning vid Nationalmuseum i Helsingfors
- Vinterkonferensen i Helsingfors 12-15 mars 2015, Tor Eriksson och Maud Wedin
- Vårkonferensen i Rättvik/Alfta 29-31 maj 2015, M Wedin, S Welinder & M Östberg

Jan-Erik Björk

Redaktör

Sjögrässtigen 4, SE-533 73 KÄLLBY

Tel: (0)510-54 13 04. E-post: janne.bjork1@telia.com

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften?

Styrelsen vill påminna om att du riskerar att gå miste om värdefull information mm om du inte betalar din medlemsavgift. För endast 100 kr som privatperson blir du medlem i ett stort nätverk för intresserade av skogsfinsk kultur och kan ta del i dess aktiviteter. Postgironummer visas på sidan 2 längst upp. Glöm inte att ange namn och ev. adressändring

Ethnicity, migration, and materiality Forest Finn archaeology

Den Internetbaserade tidskriften *Journal of Archaeology and Ancient History* från Institutionen för arkeologi och antik historia vid Uppsala universitet publicerar i dagarna en artikel med rubriken lika med denna notis rubrik. Artikeln är en mycket förkortad engelskspråkig version av boken *Skogsfinsk arkeologi. Etnicitet i det materiella* (Finnbygdens Förlag, Falun 2014).

Abstract

During the early 17th century Finns migrated within the Swedish kingdom from interior Finland to virgin spruce forest areas in Sweden. There they settled in *finnmarker*, areas with Finnish-speaking households conducting large-scale swidden cultivation, *huhuhta* in Finnish. Eventually they were called Forest Finns. There farms were centered around a *rökstuga*, a living-house with a stone-oven without a chimney.

Four Forest Finn farm sites have been excavated. The article discusses how the Finnish households were integrated in the local and regional market economy, thus acquiring the same kind of things used also by their Swedish neighbours including status and prestige objects, e.g. display ceramics and window glass panes. At the same time they continued to live in their traditional *rökstugor*, which due to different space, light and warmth compared to a Swedish cottage with an open fire-place conditioned other relations between the individuals of the households. The process of change, Swedification, of the Forest Finns was not unilinear.

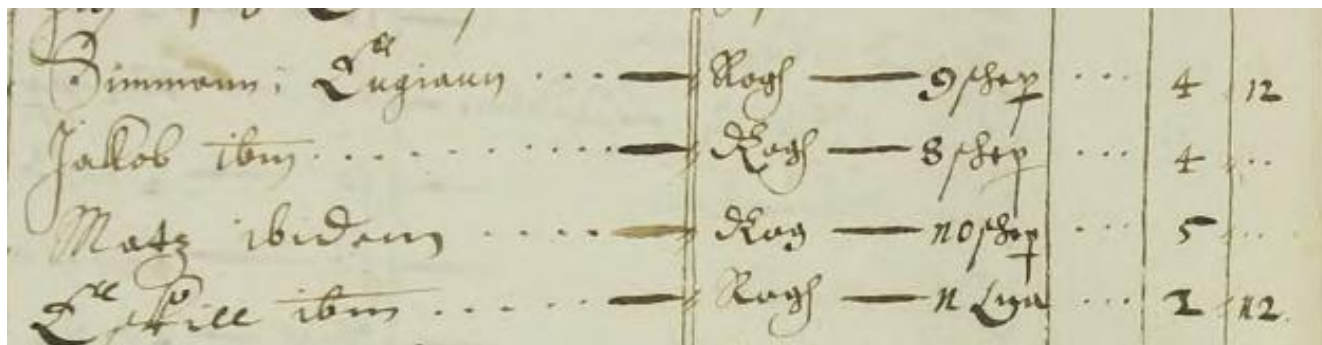
Ethnicity is the social process of meeting between two or more groups of people forming *us-and-them* relations. The early-modern Forest Finns is an example of complex change as concerns materiality involved in ethnicity, in this case triggered by the meeting of *the others* as a result of migration.

Hitta på Internet:

www.arkeologi.uu.se/Journal/

Tangentbordsbrukare är Stig Welinder.

Införsel av råg genom tullporten i Karlstad år 1641

Simmons, Augustus	Råg	9/8	4	12
Jacob ibid.	Råg	8/8	4	..
Mats ibid.	Råg	10/8	5	..
L. Price ibid.	Råg	11/8	2	12

Måtten är här 9, 8 och 10 skäppor resp. en tunna. Dessa fyra finnar tullade alltså för drygt 1 100 liter eller lite mer än 7 tunnor. En tunna råg kostade vid denna tid i genomsnitt 5 daler kopparmynt.

Jan-Erik Björk

Rapport från höstkonferensen i Södermanland Ëvad har hänt?

Hej allesammans!

Tyvär kommer ovan nämnda rapport att dröja. Jag har en del saker jag ska bidra med i rapporten:

- Introduktion till konferensen (förspelet till varför vi förlade konf. till Södermanland)
- Någon sida om pörten i Södermanland
- En utvärdering av konferensen med en blick framåt i tiden
- Även informationen om vår nya sändlista ska tas med.

Dessutom ska jag läsa igenom all text, skicka den till någon för korrekturläsning, bearbeta den till en enhetlig layout, som jag gjorde med rapporten från Karlskoga. Sedan ska den tryckas och distribueras till ca 100 personer och institutioner.

Jag räknar med att den kommer att bli klar för tryckning i början av mars månad. Efter tryckningen ska jag även stoppa in kartor och Gothes manus i särskilda plastfickor på omslagssidorna. Således blir den helt klar för utskick ungefär när vi ska åka till Helsingfors.

Jag kommer då att ta med mig rapporter till de konferensdeltagare som bör få den av dem som följer med till Helsingfors. På så vis spar vi porto. Alla som följer med till Helsingfors kan inte få rapporten utan det är i första hand de som var med i Södermanland som ska ha den och de som står med på nya sändlistan.

Men efter hemkomsten från Helsingfors kan jag skicka ut rapporten till de personer och institutioner som bör ha den och som inte åker med till Helsingfors.

Jag skriver allt detta för att ni ska veta hur situationen är för rapportens spridning.

Mvh Tor

Foto av Jan-Erik Björk

Släktforskardagarna i Karlstad 2014

Fredagen den 29 augusti

För andra året i rad deltog Finnsam vid Släktforskardagarna. Förra året ansvarade jag för vår medverkan i Köping i Västmanland, och nu bar det av i västerled mot Karlstad. I år hade jag ansvaret för en monter som Finnsam delade med Solør-Värmland Finnkulturforening och Skogsfinsk Genealogi.

Värmlands Släktforskarforening var värd för mässan den här gången tillsammans med Arkivcentrum Värmland och Svenska Migrationscentret. Sveriges Släktforskarförbund fanns förstås också med bakom arrangemanget. Mässan ägde rum den 29-31 augusti i Karlstad Congress Culture Centre med temat öMigration ó dåtid, nutid och framtidö. Min resa skedde med tåg från Örebro via Hallsberg och Degerfors. Försedd med allt mitt pick och pack reste jag de dryga tio milen till Karlstad, där jag skulle installera mig och Finnsam på fredagen. Mässhallen är ett ganska nybyggt hus, vackert beläget intill Klarälvens strand. Detta är en av Nordens största anläggningar för möten, vilket skulle visa sig vara oerhört praktiskt och funktionellt för den här tillställningen.

Vår mässplats var placerad på bottenvåningen mitt emot huvudsponsorn Arkiv Digital. En lättillgänglig plats för såväl oss som besökarna! På fredagen ställdes vår monter i ordning inför allmänhetens tillträde på lördagen. Så småningom fick jag sällskap av Jan Myhrvold med flera från Norge, representerande Skogsfinsk Genealogi. Niclas Persson som likaså svarade för Skogsfinsk Genealogi och Inga-Greta Lindblom som skulle hjälpa Solør-Värmland Finnkulturforening anlände även dem till Karlstad. På kvällen gick jag till vandrarhemmet, vilket är inrymt i Karlstads gamla regemente, nedlagt sedan ett antal år tillbaka i tiden. Här mönstrade jag hösten 1978 inför min värnpliktstjänstgöring. Nu bodde jag ett par nätter här för att kunna leda de tre föreningarnas medverkan under Släktforskardagarna. Dagen avslutades med att Niclas och Inga-Greta hämtade mig för ett gemensamt besök på en pizzeria i stan. Det var mycket trevligt!

Lördagen den 30 augusti

Efter att jag ätit frukost på vandrarhemmet begav jag mig in till centrum, där mässhallen öppnade klockan 09.00. Visserligen var jag ansvarig för hela montern, som vi tre föreningar delade på. Således såg jag till att de olika föreningarna fick den utrustning de behövde. Våra tre sällskap verkade ändå var för sig inom montern, så jag hade direkt bara hand om Finnsams medverkan. Två dagar skulle vi bemanna mässplatsen, och Finnsams funktionärer hade jag delat in två och två. Dessa medhjälpare turades om att närvara i montern under två arbetspass per dag. Första passet tog jag och Bjarne Persson från Karlstad hand om.

Besökarna började strömma in i hallen, och många letade sig fram till vår plats på entréplanet. Vi sålde skrifter och kartor om skogsfinnarna, visade ett rullande bildspel på datorn, svarade på frågor och lotsade folk vidare när det behövdes. Frågade man efter finska anor och bosättningar i Värmland eller Norge lät vi våra grannar Skogsfinsk Genealogi och Solør-Värmland Finnkulturforening ta över ärendet. Vi bjöd på Vicks blå, vilket var till belåtenhet för våra besökare, för att inte tala om de hembakade skrädmjölskakor som Solør-Värmland Ff. lockade med. Dessa kakor mumsade mässplatsens gäster förnöjt på.

Solør-Värmland Finnkulturforening sålde svarta T-tröjor med olika släktnamn på bröstet. Några personer som bemannade montern för Finnsams grannsällskap hade också iklätt sig sådana tröjor. Här syntes en Pentikäinen, här en Honkainen o.s.v. I vårt gäng gjorde ändå Inga-Greta starkast intryck på besökarna. Hon var klädd som Kaisa Vilhuinen i de kläder hon använder vid sitt framträdande i finnskogens teaterspel öTroøt om du villö. Skogsfinsk Genealogi hade lyft upp en stor TV-skärm på bordet, där de visade utdrag från olika släktregister.

Niclas Persson, Tom Bekkemoen, Inga-Greta Lindblom, alias Kaisa Vilhuinen och Bror Andersson svarar på besökarnas frågor under Släktforskar dagarna i Karlstad.

Bland de gäster som hälsade på oss fanns personligheter från Finnsams barndom, som t.ex. Elon Hjul och Valter Berg. Arne och Anita Vannevik syntes också till i skaran runt våra bord. Efter fyra timmar fick Bjarne och jag avlösning, då Christer och Gunilla Gustafsson från Arvika bytte av oss tillsammans med Lena Gribing. Så rullade det på med lunch för mig och rundvandring både utomhus och inne i lokalerna. Byggnaden var som skraddarsydd för den här sortens evenemang. Samtliga bortåt 90 utställare höll till på olika våningar i samma hus. Även samtliga föreläsningar ägde rum i fyra olika salar i detta hus. Kort sagt, allt kring mässan hade inrymts i samma ljusa och luftiga byggnad med stora panoramafönster ut mot Klarälven.

Christer Nilsson från Karlstad hade anlänt och tillsammans gick vi på föredrag i Sola-salen med plats för 200 personer. Här presenterade Niclas Persson Gottlunds möte med den skogsfinska befolkningen under 1820-talet. Detta möte sågs i relation till den svenska statsmakten. Min fortsatta vandring i utställningshallen förde mig fram till monter nr 8 på plan 4. Här huserade några bekanta figurer för sina respektive föreningar; Mattias Lundell och Alexandra Berg presenterade Finnmarkens hembygdsförenings verksamhet. Dalarnas hembygdsförbund togs om hand av Jon Bodin. På samma mässplats medverkade även några andra sällskap. Klockan 17 stängdes mässan, och jag återvände så småningom till vandrarhemmet på Kasernhöjden i Karlstad. Kvällen avslutades här på mitt rum, där jag passande nog såg lite på Finnkampen i friidrott på TV.

Söndagen den 31 augusti

En promenad i den friska luften längs Klarälvens vackra strand förde mig tillbaks till släktforskaranläggningen. Dagens inledande arbetspass viktes åt Christer Nilsson och Bror Andersson. Skålen med Vicks blå fylldes på efter en strykande åtgång under lördagen. Jag satte igång ett nytt rullande bildspel, som jag liksom de andra har fått av Seppo Remes. I en något tunnare ström än under gårdagen anlände sedan besökarna.

Vår gemensamma monter bemannas av Tom Bekkemoen, Bror Andersson och en skymd Inga-Greta Lindblom.

Liksom Niclas höll även Jan Myhrvold ett föredrag på årets tema Migration. Ämnet för Jans föreläsning var den skogsfinska invandringen och de släktnamn som har förekommit i Skandinavien. Ibland de trettiotal föredrag som bjöds publiken i fyra lokaler under de här två dagarna hölls ett av även för oss bekante Peter Olausson. Han berättade om värmlänningar i rörelse. Det stora dragplåstret var nog ändå Christopher O'Regan, känd från SVT. Vid två tillfällen tog han med sig åhörarna till sitt 1700-tal. För de 5000 besökande som letade sig till Karlstad CCC under mässan anordnades flera engagerande aktiviteter, bl.a. en skrivarkurs som Sveriges Släktforskarförbund anordnade.

Den sista avlösningen för Finnsam skedde vid lunchtid, då Jan-Erik Björk och Kenneth Norrgrann tog över rodet. Under helgen sålde vi för över 3 000 kronor. Det var huvudsakligen Maud Wedins skrifter och Maths Östbergs kartor som såldes på kommission. Under två dagar köpte våra kunder 26 stycken häften öSkogsfinnarna i Skandinavienö, plus ett häfte på finska och två på engelska. Av kartan öSkogsfinska bosättningar och karaktärsbyggnader i Skandinavienö såldes 18 stycken under samma tid. Försäljningen gick bäst under lördagen.

Tack Torsby kommun, som genom att bidra med en större summa pengar, underlättade våra tre föreningars medverkan under årets släktforskar dagar! Jag vill även tacka samtliga personer som hjälpte till i vår gemensamma monter. För Finnsam var det Bjarne Persson, Christer och Gunilla Gustafsson, Lena Gribing, Christer Nilsson, Bror Andersson, Jan-Erik Björk och Kenneth Norrgrann. För Solør-Värmland Finnkulturforening var det Inga-Greta Lindblom, Tom Bekkemoen och Per Ravnkleven. För Skogsfinsk Genealogi var det till sist Jan Myhrvold, Trond Bækkevold och Niclas Persson.

Både Solør-Värmland Finnkulturforening och Skogsfinsk Genealogi hade fått bidrag från Skogsfinske Interesser i Norge för att kunna delta på Släktforskar dagarna. Ett tack riktas även till Terje Audun Bredvold från Skogsfinske Interesser i Norge, som deltog under mässan utan att ha en fast plats.

Tack allesammans för era mycket goda insatser under Släktforskar dagarna i Karlstad 29-31 augusti 2014!

För Finnsam
Tor Eriksson, Örebro

Ny sändlista för Östra Mellansverige

Vid Finnsams höstkonferens i Södermanland tog jag på mig uppgiften att samordna nya rön och ny kunskap jag får uppgift om angående landskapets finska historia. Givetvis gäller det den finska historia som på olika vis berör finnarna från Savolax med angränsande trakter. Det geografiska området har sedan utökats till att innefatta hela Östra Mellansverige. Anledningen till detta är att hela regionen faller utanför Finnsams tidigare regionindelning. Eftersom varje område har sin egen särart är det viktigt att samtliga landskap finns med på den skogsfinska kartan. I den här regionen är t.ex. mötet mellan finnar från västra Finland och finnar från östra Finland ett forskningsämne som väcker frågor vid sidan av det vanliga mötet mellan skogsfinnar och svenskar.

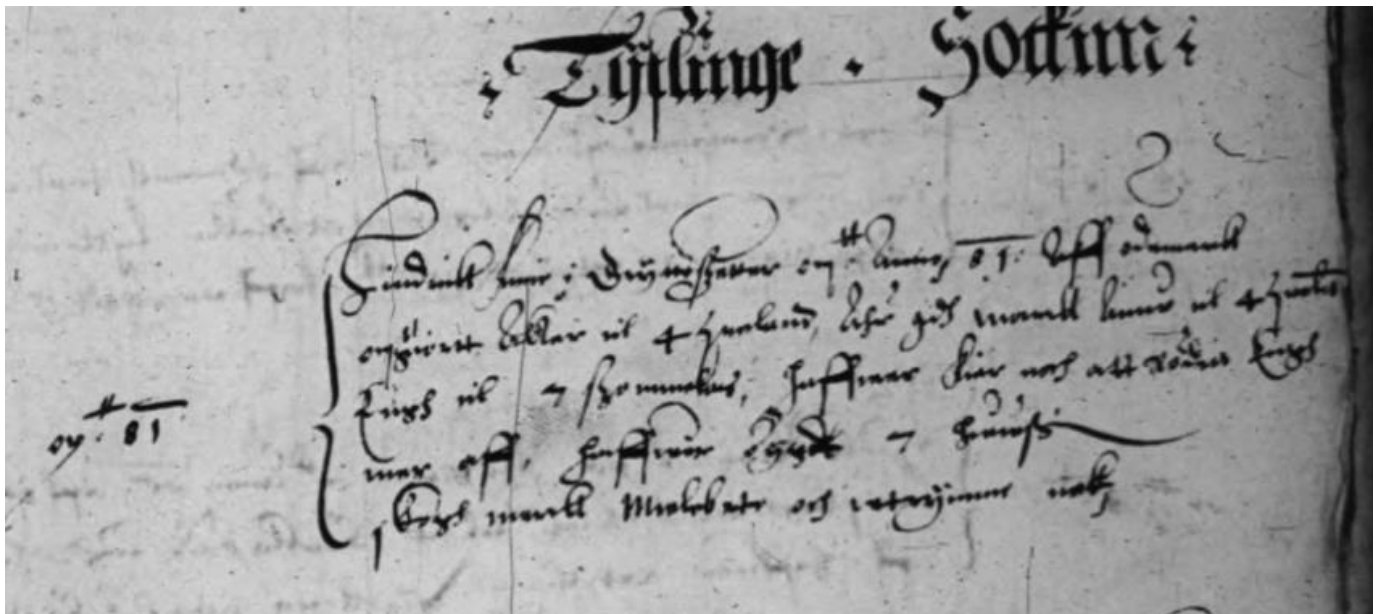
För att gemensamt söka svar på bl.a. dessa frågor bildas nu en sändlista för dig som vill ha ny kunskap om regionen Östra Mellansverige. Här ingår Närke (utom Tiveden), Västmanland (utom Bergslagens finnmarker), Uppland, Södermanland och Östergötland. Gemensamt för regionen i den här tappningen är att Savolaxfinnar har bott här i olika hög grad, men att det aldrig blev någon riktig skogsfinsk finnbygd.

Hittills har 27 personer anmält att de vill vara med på sändlistan. Vill du också vara med så meddelar du mig din e-postadress. Då skriver jag upp dig på listan och ser till att du får information när någon gör ett inlägg till mig.

Välkommen med på listan!

Mvh Tor Eriksson,

hummelgruvan1970@gmail.com

Henrik finne i Gryttesäter i Tysslinge socken i Närke. Torpet togs upp 1581 av ödemark. Finnen hade byggt sju hus. Utdrag ur Södermanlands handlingar 1580:18. Jan-Erik Björk

Gaffelplog från Finnskogar i Norge

Månadens föremål - Oktober 2014

Nationalmuseum i Helsingfors

Gaffelplog i Finlands nationalmuseums samlingar från Grue Finnskog i Norge. Bild Markku Haverinen, Museiverket.

Skogsfinnar kallar man de nybyggare från Savolax som flyttade till Sverige och en del av dem vidare till Norge ungefär åren 1580-1640. En betydande orsak till flyttningsrörelsen var svedjebruket och den nya svedjetekniken där man brukade barrskog, vilket ökade behovet av nya svedjeområden. Minskningen av svedjemarker i Finland till följd av det rikliga svedjebruket fick många familjer att söka sig till nya områden.

Dessutom lockade kronan familjerna till att flytta genom att erbjuda dem skattefrihet de första åren. I både Sverige och Norge fanns det gott om obrukade skogsmarker där nykomlingarnas färdigheter i svedjebruk kom till användning. Det bör dock påpekas att man på de nya bosättningsområdena även tillägnade sig andra näringsgrenar, i början särskilt boskapsskötsel och senare också åkerbruk. Även fiske och jakt gav nybyggarna levebröd. Senare sökte sig skogsfinnar även till arbeten inom andra näringar, särskilt till sågverk och annan industri.

Detalj: handtaget på gaffelplogen har fästs på ett tvådelat skakel. Bild Markku Haverinen, Museiverket.

Som symbol för skogsfinnarna har man ofta använt åkerredskapet som visas på bilden, ett gaffelplog, även kallad finnplog och svedjeplog. På finska kallas den hankoaura eller aatra eller på savolaxiska oatra, ett ord som också användes av skogsfinnarna. Gaffelplogen har fått sitt namn efter den tvådelade plogbillen. Det är en östlig föremålstyp som har spridit sig till största delen av Finland längs två rutter.

Till Savo-Karelens område spred sig föremålet från Novgorodområdet i Ryssland, till övriga Finland från Baltikum och i sista hand från Estland över Finska viken. Gaffelplogen utvecklades något annorlunda i olika områden. Plogarna som användes i östra Finland har ett tvärgående handtag i ändan av det tvådelade skakeln. Plogen som syns på bilden är av denna typ och visar att användarna av detta verktyg i första hand kom från östra Finland. I Sverige var gaffelplogen okänd och skogsfinnarnas plog fick därför där namnet finnplog.

Gaffelplog på Purotorppa torp i Röjdåfors, Sverige. Bild Albert Hämäläinen 1931. Museiverkets bildsamlingar. (SUK237:27)

Plogen passade bra speciellt för svedjemarker, även om skogsfinnarna nästan uteslutande använde den även för åkerbruk, tills de svenska plogarna med vridbara blad blev vanligare på 1800-talet. Gaffelplogen blev då ett arbetsredskap som användes på potatisåkern.

Gaffelplogen på bilden hör till en samling på 130 föremål som magister Astrid Reponen (1905-1940) samlade sommaren 1932 under sin resa för att insamla dialektord i finska områden i Sverige och Norge. Nationalmuseet köpte samlingen av henne året efter. Föremålen katalogiserades i Nationalmuseets samlingar och magasinerades. Nu, mer än 80 år senare, får allmänheten för första

August Eriksson visar forskarna hur man stod bakom gaffelplogen vid plöjning. Talakara. Bild Helmi Virtaranta, ungefär 1960. Museiverkets bildsamlingar. (SUK570:48)

gången ta del av Nationalmuseets samling av Reponens föremål.

De flesta av föremålen i Reponens samling visas på och utgör själva ryggraden i utställningen *Finnskogar - Metsäsuomalaiset*, som öppnas den 28 november 2014. Utställningen berättar förutom om skogsfinnarnas föremålskultur också om det ålderdomliga finska språket som de använde, deras ort- och personnamn, trosföreställningar, trolldomar och andra andliga arv samt om deras näringsgrenar och materiella kultur.

I serien *Månadens föremål* publicerades tidigare, i juli 2008, en kaffekross som hör till Reponens samling. Den visas tillsammans med många andra av skogsfinnarnas föremål på utställningen *Finnskogar - Metsäsuomalaiset* mellan den 28 november 2014 och den 16 augusti 2015.

[Läs mer av utställningen](#)

Litteratur

Eija Lähteenmäki, *Ruotsin suomalaismetsien synty. Savolainen liikkuvuus vanhemmalla Vaasa-kaudella*. Bibliotheca Historica 77. SKS, Helsingfors 2002.

Ilmar Talve, *Metsäsuomalaiset ja Suomen kansankulttuuri*. - I verket: Ulkосуomalaisia. Kalevalaseuran vuosikirja 62. SKS, Helsingfors - Jyväskylä 1982.

Kari Tarkiainen, *Finnarnas historia i Sverige 1. Inflyttarna från Finland under det gemensamma rikets tid*. SKS, Helsingfors - Vammala 1990.

Kustaa Vilkuna, *Levinneisyyskartat Auratyyppejä ja Hankoauran kädensijat*. Suomen kansankulttuurin kartasto 1. Aineellinen kulttuuri. SKS, Helsingfors - Borgå 1976.

Toivo Vuorela, *Kansanperinteen sanakirja*. WSOY. Borgå 1981.

Toivo Vuorela, *Suomalainen kansankulttuuri*. WSOY. Borgå 1975.

Antti Metsänkylä

Finnskogar

28.11.2014—16.8.2015

METSÄSUOMALAISET
Tervetuloa Finnskogar –
Metsäsuomalaiset-näyttelyn
avajaisiin torstaina 27.11.2014
klo 18.00 Kansallismuseoon.
Näyttelyn avaa hallituksen
jäsen Olli Westling, Föreningen
Finnskogaritet.
Kahdella.

FINNSKOGAR
Välkommen till öppnandet
av utställningen Finnskogar –
Metsäsuomalaiset torsdagen
den 27 november 2014 kl.
18.00 på Nationalmuseum.
Utställningen öppnas av
styrelsemedlem Olli Westling,
Föreningen Finnskogaritet.
För två.

FOREST FINNS
Welcome to the opening of
the Finnskogar – Forest Finns
exhibition on Thursday 27
November 2014 at 6 pm at the
National Museum of Finland.
The exhibition will be opened
by Member of the Board, Olli
Westling, Finnskogaritet.
For two.

Kansallismuseo
Nationalmuseum
The National Museum of Finland

Mannerheimintie 34, Helsinki / Mannerheimvägen 34, Helsingfors
Avoinna ti–su 11–18, ma suljettu / Öppet tis–sön 11–18, mån stängt/
Open Tue–Sun 11 am – 6 pm. Mon closed

Tiedustelut / Förfrågningar / Enquiries
+358 40 128 6453 / www.kansallismuseo.fi

Nationalmuseum välkomnar!!

Vi välkomnar dig till Nationalmuseets nya utställning Finnskogar. Den berättar om skogsfinnar, finländare som omkring 1580ö1640 flyttade framför allt från Savolax i Finland till mellersta Sverige och Norge. De var ursprungligen svedjebbrukare, men också duktiga jägare och fiskare, och dessutom kända för sina konstfulla näver- och träarbeten. Skogsfinnarna värnade länge om sitt särpräglade kulturarv och de bevarade sitt eget språk.

I Sverige och Norge sammansmälte skogsfinnarna så småningom med urbefolkningen och språket dog ut under 1900-talets senare hälft. Tack vare släktforskning har emellertid många svenskar och normmän hittat sina skogsfinska rötter och detta ursprung uppskattas idag högre än någonsin tidigare. I Norge fick avkomlingarna till skogsfinnar i början av millenniet minoritetsstatus.

Forskare Astrid Reponen (1905ö1940) reste runt i finnskogarna i Värmland och sydöstra Norge åren 1930ö32 och samlade på sina resor in både vokabulär och föremål. Resorna företogs på uppdrag av Finlands nationalmuseum. Utställningens stomme består av drygt 100 föremål som valts ur Reponens samling och nu visas för första gången.

På utställningen finns också fotografier på skogsfinnar tagna av finländska forskare samt en ljudvärld som skapats av YLE Radioateljé. Eero Järnefelts berömda målning *Trälar under penningen (Sved)* har lånats från Ateneums konstmuseum. Till skogsstämningen i utställningen bidrar även fotokonstnär Ritva Kovalainens fotografier. I anslutning till utställningen ordnas evenemang för allmänheten och en utställningspublikation på finska och svenska ges ut. Utställningen pågår 28 november 2014 ö 16 augusti 2015.

Nationalmuseum, Mannerheimvägen 34, Helsingfors.

Museet öppet tis–sön 11–18, mån stängt.

Entréavgift 8 / 6 euro, under 18 år fri entre.

Biljettkassa tfn 040 128 6469, tis–sön 11–18.

www.kansallismuseo.fi

[facebook.com/Kansallismuseo](https://www.facebook.com/Kansallismuseo)

Välkomna till FINNSAM:s vinterkonferens i Helsingfors 12-15 mars 2015

Astrid Reponen intervjuar Kaisa Vilhuinen.

Torsdagen den 12 mars avreser vi med färja från Stockholm med destination Helsingfors, då FINNSAM:s vinterkonferens nästa år äger rum i Finland. Vi bokar en konferensresa där vi har tillgång till lokal och utrustning för föreläsningar på Viking Lines färja. På torsdagen kommer programmet att starta med middagsbuffé med tanke på alla som rest långt och är hungriga. Därefter blir det samling i konferensrummet med föredrag. Vi anländer till Östersjöns dotter Helsingfors på fredag förmiddag och sedan lättar båten ankar på lördagskvällen för hemresan mot Stockholm. Söndag förmiddag den 15 mars kan vi åter trampa moder Sveas jord.

Var och en får ta sig till och från Stockholm, där samlingen sker på Viking Lines färjeterminal, Stadsgårdskajen. Möjlighet till anslutningsbuss via Viking Line finns från ett antal orter. Annars rekommenderas samåkning och delad kostnad för bensin + parkering vid Stadsgårdsterminalen eller tåg + buss från cityterminalen.

Utgångspunkt för konferensen är den tillfälliga utställningen på Nationalmuseum i Helsingfors, öFinnskojärö, där de föremål som Astrid Reponen samlade in under sin forskningsresa visas. Föremålen har aldrig tidigare varit utställda. Antti Metsänkylä, som är amanuens på Nationalmuseet, kommer att guida oss och har även ordnat lokal med tanke på våra föreläsningar (se prel program, där mer info om ytterligare föredrag kommer inom kort). Paula Andersson, Tuula Eskeland och Marja-Liisa Keinänen har deltagit i arbetet med utställningen och dessa fyra hjälper oss även med planeringen inför konferensen. Möjligen ska vi t.ex gå i Gottlunds fotspår i Helsingfors. Vi kommer också att göra studiebesök på KOTUS, Institutet för de inhemska språken, där bl.a Sirkka Paikkala föreläser om skogsfinska/savolaxiska släktnamn.

Vi bor på det 4-stjärniga hotellet Original Sokos Hotel Vaakuna i centrala Helsingfors natten mellan fredag och lördag. Tack vare bidrag från Kulturfonden för Sverige och Finland blir kostnaden bara ca 2000 SEK (dubbelhytt/dubbelrum) inkl färjeresan med frukost och middagsbuffé inkl. dryck och konferensrum (båda resvägarna), hotell inkl. frukost samt luncher + fika i Helsingfors fredag-lördag. Det som tillkommer är middagen på fredagskväll i Helsingfors, där man har möjlighet att välja måltid enl. önskemål. Motsvarande kostnad för enkelhytt/enkelrum är 2400 SEK.

Under delar av konferensen kommer även Sverigefinska Riksförbundet att delta.

Samordnare: Maud Wedin och Tor Eriksson, FINNSAM

Anmälan och frågor kan ställas till Maud Wedin, helst via e-post maud@finnbygden.se

Bergalid 3, 791 32 Falun.

Telefon: 023-228 64 eller 070-692 28 64

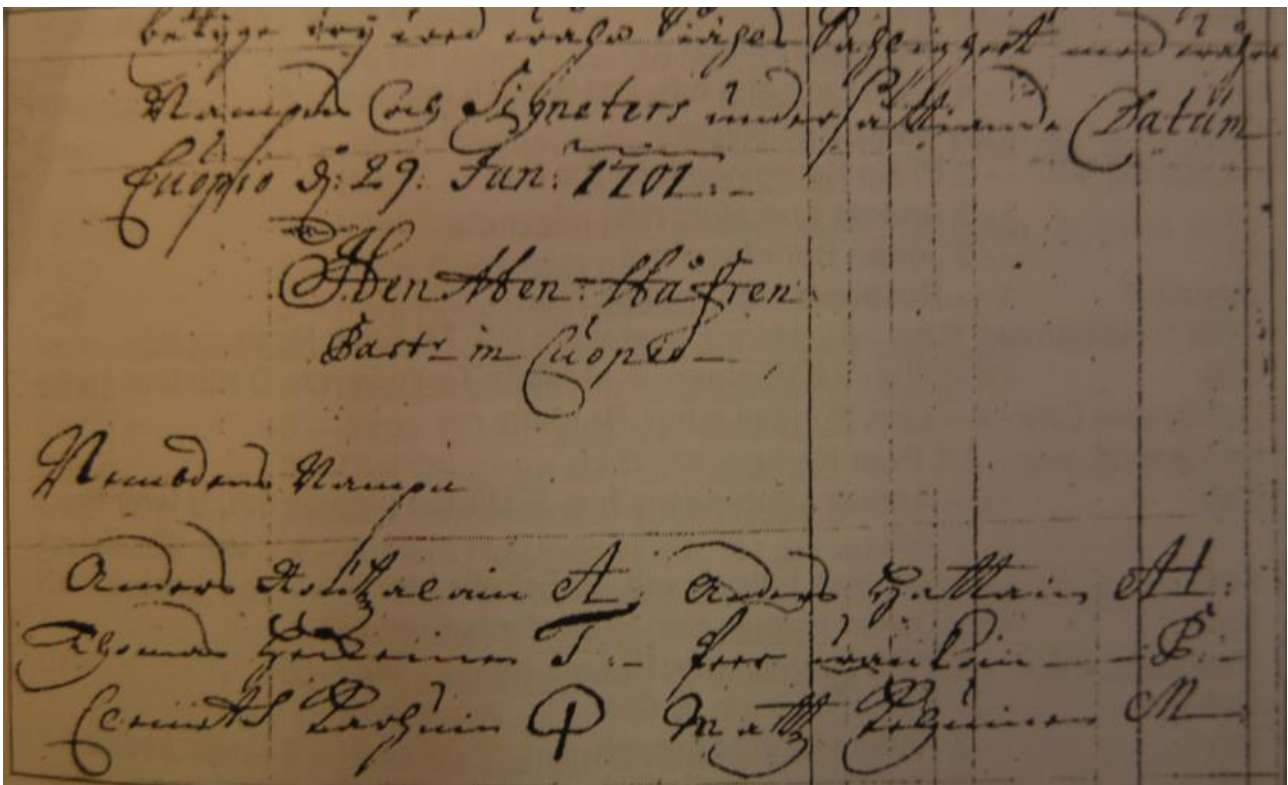
Prel program för FINNSAMs vinterkonferens 12-15 mars 2015 i Helsingfors i samverkan med Nationalmuseet och KOTUS

Torsdag 12 mars

- 15.30 Samling i Vikingterminalen vid Stadsgårdskajen i Stockholm. Incheckning
16.00 Ombordstigning
16.30 Viking Lines färja avgår
17.00 Middagsbuffé inkl dryck
18.30 Samling i konferensrum på Viking Line.
Välkomstord
Föredrag, bl.a Maths Östberg: Bildvisning om skogsfinska kulturspår

Fredag 13 mars

- Frukost
10.10 Ankomst med färjan till Helsingfors.
Incheckning på hotell Original Sokos Hotel Vaakuna, alt. inlämning av bagage
11.30 Samling på KOTUS (Institutet för de inhemska språken)
Pirkko Nuolijärvi: Inledningsord och presentation av KOTUS
Maud Wedin: Information om FINNSAM
12.30 Lunch
13.30 Föredrag, bl.a :
Sirikka Paikkala: Skogsfinska/savolaxiska släktnamn
Tuula Eskeland: Finske stedsnavn på de norske finnskogene, men hva med oversikten om de finske stednavnene på de svenske finnskogene?
Kaffe
17.00 Ev. Vandring i Gottlunds fotspår i Helsingfors
19.30 Middag och kvällsaktivitet (ytterligare info kommer senare)

Finska släktnamn från Kuopio socken 1701 foto Jan-Erik Björk

Lördag 14 mars

- 09.00 Frukost och utcheckning från hotellet (bagaget kvar på hotellet?).
Samling Nationalmuseum
Antti Metsänkylä: Utställningen öFinnskogarö och Astrid Reponens samlingar.
Marja-Liisa Keinänen och Paula Andersson: Astrid Reponens, Maija Juvas och Helmi
Helminens forskningsinsatser på värmländska Finnskogen ur olika perspektiv.
- 10.45 Kaffe
Visning av utställningen öFinnskogarö på Nationalmuseet
Möjlighet att se övriga utställningar på Nationalmuseet.
- 12.00 Lunch i museets kafé.
- 13.00 Föredrag bl.a
Stig Welinder: Begreppet skogsfinne ó ett tvärvetenskapligt forskningsproblem
Ev. föredrag ang skogsfinsk migration från ett finskt perspektiv
- 16.00 Avfärd mot färjan
- 17.30 Färjan avgår från Helsingfors
Samling i konferensrum på färjan.
Ytterligare föredrag, bl.a Eva Jernqvist: Predikanernas besök på finnskogarna
FINNSAMs medlemsmöte
- 20.00 Middagsbuffé inkl dryck.

Söndag 15 mars

- 10.00 Frukost
Färjan anländer till Stockholm

Kostnad:

Dubbelhytt (B2)/dubbelrum: 2 000 SEK inkl färjeresan med frukost och middagsbuffé inkl. dryck och konferensrum (båda resvägarna), hotell inkl. frukost samt luncher + fika i Helsingfors fredag-lördag. Middagen på fredagkväll i Helsingfors tillkommer, där man har möjlighet att välja måltid enl. önskemål och pris.

Motsvarande kostnad för enkelhytt (B2P)/enkelrum: 2400 SEK.

Definitiv anmälan inkl betalning måste vara inne **senast 5 februari 2015**.

Mer info om detaljer och betalning kommer senare i januari på FINNSAMs hemsida samt via mail till dem som har preliminärbokad.

Tack till

Kulturfonden för Sverige och Finland

RSKL

Ruotsinsuomalaisten Keskusliitto
Sverigefinska Riksförbundet

Vårkonferens 29-31 maj 2015 i Rättvik och Alfta

Välkomna till vårens konferens. Här kommer en kort presentation av ramprogram och tider.

Vi samlas för lunch fredagen 29 maj vid kursgården Gläntan i Mållångsta på Alfta finnskog, där vi också kommer att bo.

Därpå följer ett par föredrag om dendrokronologi och skogsfinskt byggnadsskick. Vidare får vi en kort presentation av finnbyn Gullberg innan vi tar egna bilar dit för en guidning. Där finns bl.a ett torpebrev från 1613 i original samt ett flertal hälsingegårdar.

På kvällen äter vi middag och umgås.

Lördagen 30 maj tillbringar vi på Rättviks finnmark, med basläger i Bingsjö. Vi åker på utflykt i egna bilar till Finnbacka och Dalstuga. Alla tre byarna är i högsta grad levande än idag. Föredragsprogrammet innehåller teman som migration i ett bredare perspektiv samt musiktradition i Bingsjö (som ju är känt för sin årliga spelmansstämma). Vidare blir det vandringar i byarna som alla har intressanta gårdsmiljöer. Inte minst kronjuvelen, 1700-talsrian på Klockargården, är sevärd.

Middagen blir i Bingsjö och på kvällen återvänder vi till vårt boende på Gläntan.

Söndagen 31 maj inleds med ett föredrag om den skogsfinska materiella kulturen. Detta åtföljs av FINNSAMs årsmöte. Efter lunch styr vi kosan mot Finnskogsmuseet i Skräddrabo och en förhands-visning av den nya utställningen. Kl 14 börjar sedan den högtidliga invigningen av Finnskogsmuseet.

Vi återkommer med mer info samt prisuppgifter i nästa nummer av FINNSAM-info samt på FINNSAMs hemsida.

Väl mött önskar konferensgruppen

Maths Östberg, Stig Welinder och Maud Wedin

Del av den nya utställningen på Finnskogsmuseet i Skräddrabo

Prel program för vårkonferensen i Rättvik/Alfta 29-31 maj 2015

Fredag 29 maj

- 11.00- Registrering och inkvartering på kursgården Gläntan i Mållångsta på Alfta finnskog
- 12.00 Lunch
- 13.00 Föreläsning av Stig Welinder: Datering med årsvarv. Forskningshistoria
- 13.30 Föreläsning av Bertil Israels: Dendrokronologi
- 14.30 Kaffepaus
- 15.00 Föreläsning av Maths Östberg och Maud Wedin: Byggnadsskicket från skogsfinnsk till svenskt
- 16.00 Föreläsning av Gunvor Gustafson: Byn Gullberg på Alfta finnskog
- 16.30 Utflykt till Gullberg med egna bilar. Samåkning
- 19.00 Middag på Gläntan och trevlig samvaro

Lördag 30 maj

- Frukost
- 09.00 Föreläsning av Stig Welinder: Rättviks finnmark
- 10.00 Egna bilar till Dalstuga och Finnbacka (språngfika). Danielsgården
- 13.00 Lunch i Bingsjö bystuga
- 14.00 Fotvandring genom Bingsjö
- 16.00 Kaffepaus
- 16.30 Föreläsning av Kerstin Cassel: Folkvandringar och människor i rörelse
- 17.30 Promenad till Björnskalleudden
- 18.30 Middag i Bingsjö bystuga
- 19.30 Föreläsning med musik av Peo Österholm, Börje Edenius och Lars Ljunggren:
Musiktraditionen i Bingsjö
Återresa till Gläntan i egna bilar

Söndag 31 maj

- Frukost och utcheckning
- 09.00 Föreläsning av Magnus Elfwendahl: Den skogsfinnska materiella kulturen genom arkeologin
- 10.00 Kaffepaus
- 10.20 FINNSAMs årsmöte
- 11.50 Lunch på Gläntan
- 12.50 Avfärd till Finnskogsmuseet i Skräddrabo
- 14.00 Invigningsceremoni. Kaffeservering

Gullberg, foto Jan-Erik Björk

Skogsfinnarna i Skandinavien

Maud Wedin

Ny reviderad upplaga av häftet

Skogsfinnarna i Skandinavien

Häftena är som tidigare i A5-format, med mjuka pärmar, 32 sidor.
Bild- och kartmaterialet är till delar nytt och flertalet bilder är i färg.

Pris: 50 kr + porto

Finns till försäljning hos

Finnbygdens Förlag

Maud Wedin

Bergalid 3, 791 32 Falun

E-post: maud@finnbygden.se

Tel: 070-692 28 64, 023-228 64

Utgåva i samarbete mellan Finnbygdens Förlag, FINNSAM och Finnskogsmuseet 2014.

ISBN: 91-88644-32-4.

Tryckbidrag har erhållits från Kulturfonden för Sverige och Finland